

Antoni Blàvia, un il·lustre desconegut

La vida del comandant de la 132 Brigada Mixta va fer un tomb espectacular l'any 1939. Blàvia, independentista, republicà i maçó, tot alhora, es convertí en un dels punts de mira del nou règim franquista i, com tants altres, va haver de fugir del país. A França i a Anglaterra de primer i a Sud-amèrica després, amb breus parèntesis als Estats

Units i a la Xina, Blàvia va guanyar-se l'admiraçió dels qui l'envoltaven. És un dels catalans il·lustres d'aquest segle, però és també un gran desconegut. **EL TEMPS** intentarà, en aquestes pàgines, de rescatar-lo de l'oblit col·lectiu. La seva vida a l'exili sempre va tenir un objectiu: tornar a la seva estimada Catalunya.

Antoni Blàvia i Esquirol va néixer a Lleida l'any 1915 al si d'una família de la petita burgesia, molt arrelada en el món de la sanitat. Els pares, avis i avantpassats de l'Antoni havien estat metges o farmacèutics. El pare, Francesc, conegut de tothom com "el doctor Blàvia", era casat amb Josefa Esquirol, amb qui va tenir quatre fills: Antoni, Joan, Marta i Mercè. Tots ells vivien al domicili patern de la família, a la Rambla de Ferran de la capital del Segrià.

Antoni Blàvia va començar els estudis al col·legi dels maristes de Lleida, però l'any 1925 va ingressar d'intern, juntament amb el seu germà Joan, als escolapis de Sarrià de Barcelona per estudiar-hi el batxillerat, que va acabar al col·legi de la Salle del cap i casal. Això passava a l'època de l'Exposició Universal, dels conflictes entre obrers i patrons i de la dictadura de Primo de Rivera, esdeveniments que havien d'influir la personalitat política d'Antoni Blàvia. A principi dels anys 30 comença i abandona, amb la mateixa facilitat, unes

quantas carreres. Finalment s'inclina per la medicina. Simultàniament, es va acostant al món de la política de la mà d'un amic, en Clota, que l'introdueix a les files d'Estat Català.

L'aixecament feixista del 18 de juliol el sorprèn a Lleida, on

**Antoni Blàvia,
el varen donar per
mort dues vegades
durant la guerra.
Però, de totes dues,
va sortir-ne amb
vida.**

aprofitava un permís, concedit durant el servei militar que feia a Jaca. No va dubtar gens a posar-se al costat de la República i durant aquells dies accidentats va adquirir fama d'home valent i de fermes conviccions catalanistes

d'esquerra, una fama que el va acompanyar tota la vida.

Entre 1936 i 1939 Blàvia viu la guerra a primera línia de foc. En dues ocasions la vida li penja d'un fil. La primera a Belchite, quan una bala li fereix la cara. El tret li va entrar per la galta dreta i va sortir per l'esquerra amb tanta mala sort que va matar un company que tenia al costat. L'exèrcit va arribar a comunicar oficialment als Blàvia que l'Antoni havia mort en acte de servei, i fins i tot els va enviar els efectes personals del "finat". La segona fou durant el sumaríssim incoat contra ell, la tardor del 1938. Gràcies a la intervenció del seu pare, aleshores coronel de Sanitat i cap d'Evacuació de Lleida, Antoni Blàvia es va salvar de l'afusellament.

Uns dies abans d'acabar la guerra Antoni Blàvia fugí cap a l'estranger, conscient que les tropes feixistes havien posat preu al seu cap. Així començava un llarg i forçat exili. Però tot i els milers de quilòmetres que el van separar de la seva Lleida natal, Blàvia sempre visqué emocionalment molt a prop de la seva estimada terra.

ARXIU / FAMÍLIA BLÀVIA

Comença l'èxode (1939-49)

Març del 1939. La guerra s'ha acabat a Catalunya. El major Antoni Blàvia es disposa a passar la frontera amb el seu cotxe, conduït pel seu xofer, Marianín Bullich. En aquells dies incerts de caos el comandant republicà ha perdut la pista de la seva promesa, Montserrat Bejà.

Blàvia travessa la frontera en direcció Perpinyà. S'aturen per omplir d'aigua el radiador del cotxe. Es troben en un poblet nord-català i veuen passar la corrua de refugiats espanyols sense cap direcció aparent. Entre els milers de persones, Blàvia en reconeix una: la seva estimada. L'escena del retrobament és digna de les millors pel·lícules de Hollywood. Blàvia comença a cridar el nom de la seva promesa al bell mig del carrer i tots dos es fonen en una llarga abraçada. Antoni i Montserrat es fiquen al cotxe per dirigir-se a Perpinyà buscant la pau que els negaven al seu país. Després van a parar a Montalban, prop de Tolosa de Llenguadoc, a casa d'una família que els va acollir. És en aquesta ciutat occitana que va néixer el primer fill del matrimoni Blàvia, Marc Antoni, més conegut per "Toño". Som a la darrera del 1939.

Per mantenir la família Blàvia fa de metge durant un temps en una associació d'ajuda als refugiats. El seu pare, coronel de Sanitat en l'exèrcit republicà, també havia fugit de la guerra i es trobava amb ells, però va decidir de tornar a Catalunya. Tot just arribat al Principat els franquistes el van exiliar a Barcelona, lluny de la seva Lleida natal.

L'activitat política del comandant no es va aturar amb el refugi temporal a França. L'any 1940 Blàvia va començar a fer viatges a París, quan milers de refugiats espanyols no es movien del sud de França perquè tothom es pensava que la situació canviaria; tothom es mantenia a l'expectativa, recorda un dels fills dels Blàvia.

En aquestes, els Solbes, que

eren família amb la dona d'en Blàvia, se n'havien anat cap a Xile un any abans, amb un vaixell anomenat Winnipeg. "El meu pare es quedà perquè confiava que la situació canviaria", assegura en Francesc, fill segon del matrimoni Blàvia. La política francesa d'acollida de refugiats va variar substancialment després de la invasió de França pels alemanys. Les autoritats van començar a treure els refugiats del sud del país.

El març del 1940 Blàvia va anar a Anglaterra, a Dover, i després a Londres. Va estar sis mesos ocupat en un hospital londinenc, on es va fer molt amic de John Darling, un anglès que enviava refugiats a Sud-amèrica. L'amistat amb aquest membre del cos diplomàtic britànic va arribar a tal punt que Darling va apadrinar el primer fill del matrimoni, Marc Antoni.

El setembre del 1940 Blàvia s'embarca cap a Xile, on hi havia la família de la seva dona. L'actitud del govern de Pedro Aguirre

Serra, del Partit Radical, d'estil socialdemòcrata, el va acabar de convèncer a l'hora de triar aquest país com a destinació del seu periple iniciat uns anys abans a França. El govern xilè tenia aleshores un ministre de Sanitat anomenat Salvador Allende, que

més endavant havia de ser president del Congrés xilè. Aguirre va facilitar l'entrada dels refugiats procedents de la guerra civil espanyola.

Els països que van rebre més refugiats van ser Mèxic, Panamà i Costa Rica. A Sud-amèrica

A dalt, Antoni Blàvia a Lleida, el 1936. A sota, amb alguns catalans més, a Sud-amèrica.

ARXIU / FAMÍLIA BLÀVIA

A dalt, a l'esquerra, Blàvia fent una conferència al Col·legi Inter-america de Defensa. A la dreta, amb el fundador del partit veneçolà Acció Democràtica, Gonzalo Barrios. A sota, la família Blàvia al complet, en la festa del 40 aniversari del matrimoni.

feien una distinció entre els refugiats polítics i els refugiats econòmics. Si els primers havien fugit del seu país per motius ideològics, els segons l'havien deixat per necessitats econòmiques.

La vida a Sud-amèrica

El nivell cultural dels primers no es podia comparar amb el dels segons. Blàvia pertanyia al grup de refugiats polítics que no anaven a fer diners a Sud-amèrica, sinó únicament a refer-hi la seva vida, lluny de la pàtria, a la qual no podia tornar per motius de força.

El desembre del 1940 va néixer el fill segon dels Blàvia, en Francesc. En aquesta època l'Antoni ja portava una maleta de cuir negre amb tots els papers que havia pogut salvar de la guerra del 36-39, sobretot de la "seva" 132 Brigada Mixta. També hi guardava amb especial delicadesa el seu uniforme de comandant, que després es va per-

dre en un canvi de residència. "En aquest trasllat també van aparèixer un munt de lletres de gent que devien diners al meu pare. Li vaig telefonar i li vaig demanar què n'havíem de fer. Em va dir que les creméssim. Eren de quan el meu pare venia aparells elèctrics", recorda el fill menor d'en Blàvia.

Els contactes d'en Blàvia amb els altres refugiats a Santiago de Xile foren gairebé immediats. Juntament amb alguns altres catalans

cent en l'actitud política envers l'Espanya de Franco, essent així que molts dels catalans dels altres centres o casals de Xile o de Veneçuela estaven molt bé econòmicament i no volien ni sentir parlar de política. Blàvia, en canvi, no va deixar de ser mai català i per aquest motiu no va renunciar mai a la seva llengua com a eina d'expressió amb els altres catalans refugiats al continent americà. Tots els seus fills parlen català, ni que sigui amb una mica d'accent sud-americà. La feina cultural i patriòtica d'en Blàvia començava veritablement aleshores, puix que fou escollit pel Centre Català perquè fes el panegíric. Quan un membre qualsevol de la colònia catalana de Xile es moria, hi convidaven en Blàvia perquè hi fes el discurs de comiat. "Abans que professor ell era orador", comenta el seu fill Francesc.

exiliats va fundar el Centre Català de Santiago, que pretenia ajuntar els refugiats polítics en un lloc comú per no perdre els costums catalans. Només pel fet de ser català Blàvia es va posar en contacte amb la resta de la colònia de catalans de tot Sud-amèrica. Volia posar l'ac-

Però la dedicació al Centre no el va pas distreure de la tasca quotidiana d'anar sobrevivint. Blàvia no havia pogut acabar la carrera de medicina (aleshores era estudiant de cinquè curs) per causa de la guerra. Però la seva afeció al món mèdic li va oferir una sortida dins el món laboral

xilè. Encara amb l'esperança de ser metge un dia, Blàvia va començar a treballar de representant d'uns laboratoris farmacèutics, els Laboratorios Chile, de la filial que la companyia de productes lactis Nestlé tenia a Santiago de Xile. Aquesta feina li va durar cinc anys, entre final del 1940 i 1945.

L'any 1946 va muntar una empresa i va començar a vendre electrodomèstics. Un any després se'n va anar a Antofagasta, una ciutat portuària que es troba molt a prop de les mines de coure d'Iquique, al nord de Xile. Allà es va fer soci d'una companyia pesquera amb dos catalans més. Un any i mig més tard va tornar a Santiago de Xile amb els diners que havia fet a Iquique, capital que va invertir en la compra de l'emissora de ràdio Rapa-Nui (Illa de Pasqua). L'emissora tenia una programació dedicada als exiliats de països ben diferents a Xile (catalans, bascos, veneçolans, xipriotes...). L'emissora tenia un caire cultural i polític, i no va disposar de gaires ingressos.

El retorn a les aules

El 1950 l'esperit empresarial de Blàvia el va dur a muntar una empresa de motors elèctrics trifàsics, la primera d'aquest tipus que s'erigia a Xile. L'any següent va fer una angina de pit, deguda a la pressió dels negocis. Va estar-se sis mesos apartat de la vida quotidiana i fent el repòs que li recomanaven els metges.

L'any 1952 va trobar feina al Departament d'Extensió Cultural de la Universitat de Xile. Al mateix temps va començar la carrera de ciències polítiques i administratives a la Facultat de Dret en dues especialitats: administració pública i serveis exteriors. Aquest mateix any va encapçalar una delegació universitària xilena que volia visitar l'Argentina del general Perón. Però Blàvia havia fustigat durant molts anys els règims dictatorials sud-americans, com ara el de Perezjímé-

nez de Veneçuela i el peronisme. Per tant la visita era una autèntica prova de foc en les relacions xileno-argenines. A més, el general Franco havia enviat al cap d'estat argentí una llista negra amb els noms dels republicans "rojos" exiliats a Sud-amèrica perquè els barrés l'entrada al país o els n'expulsés si ja hi vivien. Blàvia formava part d'aquesta llista negra. El van detenir el moment mateix de baixar de l'avió a Buenos Aires. El govern xilè va fer d'intermediari perquè l'alliberessin de seguida, com van fer al cap de tres dies de la detenció.

El 1957 es va graduar, justament quan començaven la carrera universitària els seus fills Marc Antoni i Francesc. Fins i tot van coincidir un any a les aules de la Universitat de Santiago de Xile. Dos anys després va ser el president-fundador de

L'esperit empresarial de Blàvia féu que participés en diverses iniciatives, així en la indústria pesant o en els mitjans de comunicació.

l'Acadèmia de Ciències Polítiques, que volia integrar professors i alumnes en un fòrum comú per la difusió de les idees polítiques. Aquest mateix any Allende va encapçalar una delegació per anar a Cuba amb motiu de la celebració del primer aniversari de la revolució cubana. Blàvia va ser el representant de la Universitat de Xile. A l'Havana va tenir dificultats amb Fidel Castro perquè Blàvia pensava que Cuba depenia excessivament de l'URSS. Blàvia va publicar a la revista xilena *Zig-Zag* un article dient que Castro l'havia decebut i en ganyat.

Però el nostre home no va deixar mai de ser un "animal polític", que era la manera com li agradava de definir-se. Tot i que mai no va tenir el carnet de cap partit polític a Sud-amèrica, va estar relacionat a Xile amb el Partit Radical, de tarannà socialdemòcrata. A Veneçuela, uns anys després, es va moure en l'òrbita d'Acció Democràtica, un partit de caire esquerrà i anticomunista. Fins i tot va participar en una delegació internacional del partit que va anar a la Internacional Socialista a començament de la dècada dels seixanta. Blàvia mai no va ser un activista

Blàvia era un gran viatger. En les fotografies el veiem a Andorra (1972), a Mèxic (1967) i a Veneçuela amb l'intel·lectual Luis Beltrán Prieto Figueroa.

ARXIU / FAMÍLIA BLÀVIA

Dalt, amb el rector de la Universitat de Pequín. Per la seva condició de cap de relacions exteriors de la Universitat Simón Bolívar de Caracas havia de visitar universitats de fora.

de la política, i és que n'estava desencantat des de la guerra civil espanyola. Sempre va ser una mena de referent per a les forces polítiques perquè havia estat el formador d'alguns dirigents xilens i veneçolans que van governar els països respectius els anys 60 i 70. Gairebé no hi ha cap polític veneçolà de més de cinquanta anys que no hagi estat alumne seu.

Antoni Blàvia no va tornar directament a Santiago de Xile, ans va fer escala a Caracas perquè hi tenia familiars, concretament un oncle, Enric Godas, representant d'una empresa suïssa. Aquí va coincidir amb antics companys veneçolans de la carrera de ciències polítiques, que li van proposar de quedar-s'hi per encapçalar amb ells un moviment de renovació de la vida política d'aquest país sud-americà. Blàvia va tornar a Santiago de Xile per fer les maletes i plantar-se a Veneçuela.

L'aventura veneçolana d'Antoni Blàvia

A Caracas Blàvia es va instal·lar a la Quinta Sioris, nom amb

Blàvia sempre va mantenir contacte amb els polítics socialdemòcrates dels països on va fer classes, tals com Xile o Veneçuela.

què era coneguda, i ho és encara, casa seva. La Veneçuela que va conèixer era molt diferent de la dels anys quaranta. El govern havia canviat i les idees polítiques també. Blàvia es va integrar ràpidament en un grup de polítics veneçolans, ex-companys seus de la Universitat de Xile i exiliats polítics alhora, que havien tornat al país d'origen l'any 1958 amb l'enderrocament del dictador Perezjímenez. Aquests polítics volien Blàvia al seu costat per desenvolupar la consciència política veneçolana de la manera més ràpida possible. A Veneçuela, hi vivien molts catalans

que destacaven en camps diversos, com per exemple el metge Pi i Sunyer o el geògraf Marc Aureli Vila.

L'any 1960 el va contractar la Universitat Central de Caracas. Blàvia es va posar al davant del Departament d'Extensió Universitària i va començar a fer classes de teoria política a l'Escola d'Estudis Internacionals de la Facultat d'Economia. La matèria que comença a donar fa referència als partits polítics i a les religions. En aquest cas va fer un fòrum de dos mesos amb la participació de representants de la dreta veneçolana, la democràcia cristiana, l'esquerra, etc., els quals exposaven el seu pensament sobre el tema. Aquestes classes van ser molt comentades entre els cercles polítics i universitaris perquè es tractava d'un fet inèdit al país. Pel fòrum també hi van passar bisbes, maçons, protestants, etc. Blàvia havia adquirit un protagonisme especial en la vida pública del país.

"Tono" Blàvia recorda que el seu pare discutia "amb molta vehemència, era molt apassionat, s'engrescava molt, però al cap de cinc minuts es feia amic del seu interlocutor". La seva dèria per difondre les idees polítiques féu que es relacionés amb el partit socialdemòcrata Acció Democràtica, que va representar en més d'una internacional socialista. Fins i tot va ser vice-president de la Fundació d'Estudis Polítics Gonzalo Barrios, que portava el nom d'un membre històric d'Acció Democràtica.

Blàvia, als Estats Units d'Amèrica

L'any 1961 l'Oficina d'Estudis i Desenvolupament del Banc Industrial el va cridar. Aquesta entitat es volia transformar en un organisme de promoció industrial i Blàvia havia estat designat responsable de la creació d'un mecanisme d'estudi i d'avaluació del projecte. Va treballar-hi fins el 1962. Durant aquest període el Banc Industrial el va con-

A l'esquerra, amb Josep Tarradellas al seu exili de Saint-Martin-Le-Beau (França, 1972). Blàvia va mantenir amb el president exiliat una copiosa relació epistolar. (Foto: Arxiu / Família Blàvia)

cans, catalans i bascos que hi habitaven. Com sempre, el contacte amb refugiats polítics de tota mena és l'eix principal que lligava la seva vida. Potser per aquest motiu l'FBI el devia vigilar, comenta Amblert Moss. Però tot i l'època de grans esdeveniments que van viure els Estats Units: la guerra del Vietnam o el moviment pels drets civils de la minoria negra (Martin Luther King, Malcom X), Antoni Blàvia no va tenir mai dificultats amb les autoritats nord-americanes. Amblert Moss recorda una anècdota que demostra les dèries polítiques de Blàvia: "Una nit el vaig trucar per telèfon i em va dir, 'Amblert, per què em truques a aquestes hores...? Que s'ha mort el Franco, potser? No? Quina llàstima!'"

Relacions internacionals a Caracas

L'any 1972 va tornar contractat dels EUA a la Univesitat Simón Bolívar de Caracas. Els motius d'aquesta tornada eren més aviat familiars, perquè tota la família Blàvia s'hi trobava. El seu fill Marc Antoni havia viscut tradicionalment a Xile i la seva filla Josefina s'havia casat amb un súbdit cubà que tenia feina a Caracas.

Blàvia va tenir tres responsabilitats a la Universitat: ocupar el càrrec de director del Departament de Ciències Econòmiques, començar a fer classes d'introducció a les ciències socials i polítiques i dirigir el Departament de Relacions Internacionals. De cop i volta s'havia convertit en la mà dreta del rector.

En aquells temps (l'any 1973) es va escaure el cop d'estat a Xile, que va enderrocar el govern del seu amic Salvador Allende. Tot i que les relacions entre ells dos s'havien refredat els últims anys, Blàvia va sentir molt la mort d'Allende. Quan aquest va arribar al poder, els anys seixanta, Blàvia es va desil·lusionar molt perquè el cap del govern xilè es va declarar marxista-leninista.

vidar a un seminari internacional per a funcionaris de banc que es feia a Washington. Als EUA li van suggerir que s'integrés a l'organització del Banc Interamericà de Desenvolupament (BID). Aquesta entitat econòmica es va erigir l'any 1959 amb capital nord-americà i dels països membres del BID. La seva funció principal era de fer préstecs i de finançar projectes dels països sud-americans menys desenvolupats. Els funcionaris del banc havien de ser nomenats pels països respectius.

Veneçuela va pensar en Blàvia l'any 1965 i aquest no va dubtar a fer les maletes i anar-se'n a Washington. Ell sempre s'havia declarat "ciutadà del món" i no li feia gens de mandra d'anar d'un lloc a un altre contínuament. Blàvia es va integrar al departament de formació de personal i es va estar a la capital nord-americana fins el 1972. Van ser vuit anys que recorda molt bé Amblert Moss, amic d'en Blàvia en la seva etapa a Washington. Moss, aleshores membre del cos diplomàtic del seu país i ex-vicecònsol dels Estats Units a Barcelona, va conèixer el nostre personatge l'any 1966.

A Blàvia, el mantenia viu la idea de la mort de Franco, explica l'ex-cònsol dels EUA a Barcelona Amblert Moss.

A Washington Blàvia va fer un altre infart, l'any 1966. El van portar de seguida a l'hospital on, casualment, treballava la dona de Moss. Aquest hi va anar immediatament per assabentar-se de la salut del pacient. Blàvia, conscient, el va reconèixer i li va dir: "Jo no em moro abans que aquell fill de puta [es referia a Franco]". Segons Moss, en aquell moment allò que el mantenia viu era la idea de la mort del dictador espanyol.

Els anys passats a la capital federal dels Estats Units, els va fer servir per posar-se en contacte amb les colònies de sud-americ-

ARXIU / FAMÍLIA BLÀVIA

A dalt, Antoni Blàvia amb l'ex-president de Veneçuela, Rafael Caldera. Blàvia sempre va estar molt ben relacionat amb totes les esferes del poder del país sud-americà.

nista. El nostre home era profundament anticomunista i no es podia creure que el seu amic, maçó com ell, fes aquesta declaració política.

Tot i així, la mort del polític xilè el va afectar molt. Tant Salvador Allende com Antoni Blàvia eren antimilitaristes i no es cansaven de repetir una de les seves dites preferides, de l'escriptor Miguel de Unamuno: "Els civils es poden militaritzar, però els militars no es poden civilitzar".

A partir d'aleshores el general Augusto Pinochet va ser el blanc principal dels seus atacs contra els dictadors de tot el món. Fins i tot el seu fill "Tono", xilè i veneçolà alhora, que va fugir de Xile abans de l'ascensió del dictador, quan va tornar al país sud-americà va ser vigilat per la policia. "Vaig tenir un policia al darrere durant un mes i mig", recorda.

Els dictadors de tot el món foren el blanc de les seves crítiques: Pinochet, Domingo Perón, Franco..., cap no se'n va deslliurar.

La mort de Franco i retorn a Catalunya

El 20 de novembre de 1975, quan va morir el general Franco, Blàvia va organitzar una festa a Caracas per celebrar-ho. Van assistir-hi molts catalans que van mostrar la seva satisfacció brindant amb xampany per la desa-

parició del dictador. El juny del 1976 Antoni Blàvia va trepitjar de nou territori català. Tot just arribat a la ciutat de Barcelona, va anar a veure la tomba del seu pare al cementiri. Era diumenge i era tancat. Però l'impetuós Blàvia va començar, davant la mirada atònita dels seus acompanyants, a aixecar les reixes de la porta. L'incident, amb policies i tot pel mig, va acabar amb l'obertura de les portes del cementiri.

En arribar a Catalunya va ser temptat amb un càrrec polític a la Generalitat. Josep Tarradellas li va oferir algun càrrec perquè treballés per la seva pàtria des de Catalunya i no pas des de Sud-amèrica. Blàvia el va refusar perquè no l'abellia això de tenir poder públic. "Havia passat molts anys fora de Catalunya i no podia arribar i dir això es farà així i allò es farà aixà", afirma Francesc Blàvia. Després d'uns anys

de govern, l'ex-cap de la 132 Brigada Mixta es va desil·lusionar amb en Tarradellas. "El meu pare era contrari a l'alineació, i el projecte d'homogeneïtzació política del president no li agradava gens. La població havia de creure en l'estat però dintre d'un procés de prospecció de valors de tota mena", comenta el seu fill Francesc.

Abans de morir el general Franco, Blàvia havia visitat França moltes vegades, i sempre anava a veure en Josep Tarradellas. Amb el president de la Generalitat de Catalunya, aleshores a l'exili, l'unia una amistat de molts anys, fonamentada en una copiosa relació epistolar. Blàvia sempre s'havia considerat una mena de representant del govern català a l'exili i per aquest fet sempre provava de contactar amb totes les colònies de catalans del país que visitava. Les seves amistats per tot el món omplirien pàgines i pàgines. Els seus fills, quan anaven de viatge a qualsevol país del món, sempre havien de fer alguna diligència per compte del pare o havien de visitar algun català exiliat.

Quan Antoni Blàvia va viure a Washington l'hi van visitar personatges coneguts com els cantants Raimon i Joan Manuel Serrat, polítics com Felipe González, aleshores anomenat "Isidoro", o músics com Pau Casals. Aquest ho va fer, precisament, després del recordat concert davant l'Assemblea General de les Nacions Unides.

La seva feina a la Universitat de Caracas, que ell representava a l'exterior del país, es va multiplicar durant els anys vuitanta. Aquest fet li va servir per visitar la República de Xina i escriure'n un llibre: *China, un coloso que despierta*. La seva tasca també el va portar a conèixer personatges internacionals com el Dalai Lama.

Acadèmicament no va deixar de tenir mai inquietuds intel·lectuals. Al final dels 80 va organitzar un curs de postgrau en hidrocarburs, amb la cooperació del Departament de Ciències Eco-

nòmiques de la Universitat Simón Bolívar i de l'Institut Francès del Petrol. Va viure un any sencer a París coordinant-ne un dels cursos. Foren els inicis de les relacions entre la Universitat i les empreses i dels cursos de postgrau. A les seves classes Blàvia relacionava sempre el camp

econòmic, social i polític, tres estadis que mai no separava. D'aquells anys és el seu llibre *Evolución sobre el pensamiento político*. El darrer projecte fou l'edició d'un llibre de memòries sobre la guerra del 1936-39, que malauradament no va poder acabar. També tenia pensat de tor-

A dalt, amb el Dalai Lama, que la Universitat Simón Bolívar de Caracas va convidar el 1992.

ARXIU / FAMÍLIA BLÀVIA

A l'esquerra, amb un dels presidents veneçolans més polèmics, Carlos Andrés Pérez.

nar a Lleida i de coordinar una petita fundació que portés el seu nom, a la qual volia donar tot el material procedent de la guerra civil, que ell tan gelosament guardava.

Els últims anys

Els problemes de salut d'en Blàvia i de la seva dona van frenar aquests darrers projectes. A principi dels anys noranta Montserrat Bejà va fer una hemiplexia. El marit va continuar, tanmateix, la seva feina a la Universitat, que li exigia de preparar-se les classes a les cinc de la matinada per poder-se'n anar a la Facultat a quarts de set.

Ara bé, aquesta intensa dinàmica no li impedia pas de visitar Catalunya almenys una vegada l'any, tot i que la salut de la Montserrat no era gaire bona. Tot amb tot, cada vegada li era més

difícil de sortir i la pressió que això li causava fou l'origen d'una petita trombosi que el va deixar una mica paralytitzat. La malaltia li va afectar les cordes vocals i ja no va poder tornar a parlar mai més amb el seu to habitual.

L'any 1994, després de fer classe, cap a les tres de la tarda, li van robar el cotxe que tenia estacionat davant mateix de la porta de casa seva. Dins el vehicle hi havia molts documents i agendes personals. Blàvia es va adonar que el seu cotxe engegava amb un lladre dintre i aleshores va arrencar a córrer darrere seu. El carrer on vivia era costerut i el professor es va sentir molt cansat, amb símptomes d'ofec. Es va pensar que es posaria bo amb un mes de repòs, però als vuitanta-nou anys ja no era l'home fort que havia estat temps abans.

El 14 de desembre de 1994 va

morir al llit, envoltat dels seus fills. El seu primogènit, Marc Antoni, que vivia a Xile, ens ha explicat que l'avisà la família per comunicar-li que el pare estava molt malament. Aleshores féu cap a Caracas pensant que anava a enterrar el pare, "però en arribar el vaig veure molt bé de salut. Aleshores li vaig dir que me'n tornaria a Xile a treballar i que ja vindria al cap d'una setmana. Volia anar-me'n un diumenge el matí, però la nit abans es va morir".

Fou el punt i final d'una vida intensa, irrepitible, d'un "refugi" —que era la carta de presentació que Antoni Blàvia feia servir onsevulla que anés—. En una ocasió un professor que assistia a un seminari organitzat per en Blàvia li va preguntar sobre les seves idees polítiques. I en Blàvia li va respondre: "L'única cosa que ha de saber vostè és que jo sóc un català exiliat".